

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА БАНКАМИ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

SPONSORSHIP BY BANKS REAL TO SECTOR OF ECONOMY AS MORTGAGE OF ECONOMY GROWING OF COUNTRY

Кравченко Т.Д.

старший викладач кафедри «Фінанси і банківська справа»,
Приазовський державний технічний університет

Тигранян В.С.

старший викладач кафедри «Фінанси і банківська справа»,
Приазовський державний технічний університет

Kravchenko Taisiya

Senior Professor, department of Finance and Banking,
Priazovskyi State Technical University

Tigranyan Valerik

Senior Professor, department of Finance and Banking,
Priazovskyi State Technical University

Стаття присвячена дослідженню сучасних методів залучення в систему відтворювального процесу в Україні ресурсів інвестиційного характеру та необхідності активізації діяльності комерційних банків у сфері інвестиційного кредитування. Авторами показана своєчасність дослідження та розкрито причини, що перешкоджають розвитку інвестиційного кредитування великих позичальників і особливо широкомасштабних інвестиційних проектів у вітчизняних банках. Досліджено стан фінансування капітальних інвестицій у сучасних умовах за їхніми джерелами. Висвітлені особливості основної функції банків як інвесторів. Розкриті причини низької активності комерційних банків щодо інвестиційного кредитування. Підкреслена необхідність пошуку нестандартних рішень у сфері організації і формах взаємодії банківського і реального секторів економіки. Сформовано ключові компоненти, які дають змогу розглядати взаємодію банківського і реального секторів економіки як динамічного системного процесу. Також авторами надано алгоритм узгодження інтересів банку і позичальника щодо успішної взаємодії банківського і реального секторів української економіки. Автори дійшли висновку, що життєздатність співпраці банківського і реального секторів економіки зумовлена низкою переваг та забезпечує реалізацію державних пріоритетів модернізації та інноваційного розвитку економіки.

Ключові слова: економіка, комерційний банк, ресурси, інвестиції, інвестиційне кредитування, фінансові інструменти.

Статья посвящена исследованию современных методов привлечения в систему воспроизводственного процесса в Украине ресурсов инвестиционного характера и необходимости активизации деятельности коммерческих банков в сфере инвестиционного кредитования. Авторами показана своевременность исследования и раскрыты причины, которые препятствуют развитию инвестиционного кредитования крупных заемщиков и особенно широкомасштабных инвестиционных проектов в отечественных банках. Исследовано состояние финансирования капитальных инвестиций в современных условиях по их источникам. Освещены особенности основной функции банков как инвесторов. Раскрыты причины низкой активности коммерческих банков относительно инвестиционного кредитования. Подчеркнута необходимость поиска нестандартных решений в сфере организации и формах взаимодействия банковского и реального секторов экономики. Сформированы ключевые компоненты, которые позволяют рассматривать взаимодействие банковского и реального секторов экономики в качестве динамического системного процесса. Также авторами предоставлен алгоритм согласования интересов банка и заемщика относительно успешного взаимодействия банковского и реального секторов украинской экономики. Авторы пришли к

заключенню, що життєспособність співробітництва банківського та реального секторів економіки обумовлена рядом переваг і забезпечує реалізацію державних пріоритетів модернізації та інноваційного розвитку економіки.

Ключевые слова: економіка, комерційний банк, ресурси, інвестиційне кредитування, фінансові інструменти.

The article is sanctified to research of modern methods of bringing in the system of reproduction process in Ukraine of resources of investment character and necessity of activation of activity of commercial banks in the field of the investment crediting. By authors the shown timeliness of research and reasons which hinder to development of the investment crediting of large borrowers and especially large-scale investment projects in home jars are exposed. Presently bringing in of money from international capital and fund market markets laboured. Therefore in the financial providing of investment activity a ponderable role the home banking system must play. But for today there is deceleration of work of banks in the direction of crediting of innovative-investment activity of enterprises because the banks of Ukraine become too interested in the receipt of rapid return from the capitals. Pursuing short-term financial goals, a bank sector does not aspire to forming reliable connections with the real sector of economy. The resources of the Ukrainian commercial banks consist mainly of the attracted deposits at the internal market from a population, business and budgets of all levels. Resources prevails from an internal marke. The state of financing of capital investments is investigational in modern terms on their sources. The features of basic function of banks are lighted up as investors. Reasons of subzero activity of commercial banks of the relatively investment crediting are exposed. The necessity of search of non-standard decisions is underline in the field of organization and forms of co-operation bank and real sectors of economy. Key компоненти which allow to examine co-operation bank and real sectors of economy as a dynamic system task is formed. Also, authors are give the algorithm of concordance of interests of bank and borrower of relatively successful co-operation bank and real sectors of the Ukrainian economy. Authors came to the conclusion, that viability of collaboration bank and real sectors of economy conditioned by the row of advantages and provides realization of state priorities of modernisation and innovative development of economy.

Key words: economy, commercial bank, resources, investments, investment crediting, financial instruments.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Необхідність забезпечення наступного економічного зростання висуває низку важливих проблем залучення в реальний сектор економіки ресурсів інвестиційного характеру. Це потребує пошуку додаткових джерел фінансових ресурсів. Нині залучення коштів із міжнародних ринків капіталу і фондового ринку затруднено. Тому у фінансовому забезпеченні інвестиційної діяльності вагому роль повинна відігравати вітчизняна банківська система. Але нині спостерігається уповільнення роботи банків у напрямі кредитування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, тому що банки України ставлять занадто зацікавленими в отриманні швидкої віддачі від своїх капіталів. Переслідуючи короткострокові фінансові цілі, банківський сектор не прагне до формування надійних зв'язків із реальним сектором економіки. Тому очевидно, що прорив в економічному розвитку і забезпеченні довгострокового економічного зростання неможливий без пошуку нестандартних рішень у сфері організації і формах взаємодії банківського і реального секторів економіки, що і підштовхнуло авторів до пошуку таких рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, підтверджує актуальність дослідження. Питання пошуку ефективних механізмів співпраці банківського та реального секторів щодо фінансового забезпечення капітальних інвестицій в останні роки

привертають особливу увагу економістів, котрі досліджують проблеми підвищення ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності. Такі проблеми висвітлені в роботах таких науковців, як С.В. Андрос, Д.М. Амуц, І.А. Бланк, В. Вергелес, Б.В. Губський, О.В. Дзюблюк, Л.Г. Квасний, Б.Л. Луців, Т.В. Майорова, В.І. Міщенко, А.А. Пересада, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук, С.А. Циганов та ін. Проте ці питання є досить актуальними, тому що в умовах економічного зростання існує нагальна необхідність залучення в систему відтворювального процесу ресурсів інвестиційного характеру.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема достатності кредитних ресурсів для забезпечення інвестиційних потреб підприємств є невирішеною і постає в сучасних умовах особливо гостро через необхідність забезпечення наступного економічного зростання. Довгострокові ресурси з міжнародних ринків капіталу і фондового ринку не надходять внаслідок складної економічної і політичної ситуації. Тому нині сформувався нагальна потреба у змінній філософії відносин між банківським та реальним секторами економіки з метою підвищення ролі банків у фінансовому забезпеченні інвестиційної діяльності.

Мета статті полягає у дослідженні та висвітленні особливостей фінансової взаємодії банківського та реального секторів економіки щодо залучення ресурсів для розширення інвестиційних можливостей підприємств і забезпечення наступного економічного зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасні зовнішні виклики, з якими стикається економіка нашої країни, загострили розуміння того, що фундаментом сильної і незалежної економіки є реальний сектор, що виробляє матеріально-речові блага і послуги, який повинен забезпечуватися адекватною підтримкою з боку фінансового ринку, у тому числі одного з його розвинених сегментів – банківського сектору. Результати низки сучасних досліджень свідчать, що в країнах із ринками, що формуються, задовільнення потреб реального сектору банківськими ресурсами належить до стратегічних напрямів забезпечення економічного розвитку.

Необхідність забезпечення наступного економічного зростання висуває низку важливих проблем залучення в систему відтворювального процесу ресурсів інвестиційного характеру. Особливу роль в активізації інвестиційної діяльності відіграють банки. Вагомою формою участі банків в інвестиційному процесі виступає інвестиційний кредит.

Зміна економічної ситуації породжує нові проблеми активізації діяльності комерційних банків у сфері інвестиційного кредитування, що вимагає своєчасної розробки і впровадження нових і удосконалення діючих механізмів, які опосередковують процес трансформації кредитних ресурсів банківської системи у виробничі інвестиції української економіки.

У сучасних умовах економічного розвитку взаємодія банківського і реального секторів економіки, адаптація і впровадження позитивного досвіду зарубіжних країн, що зуміли забезпечити високі темпи економічного зростання з

активною участю в цьому процесі банківського сектору, дуже своєчасні.

Сьогодні основним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, кошти місцевих бюджетів, кошти населення на будівництво житла. Таку динаміку нам демонструє табл. 1.

Загальний обсяг капітальних інвестицій зростає з року в рік, але державна підтримка в цьому процесі незначна, що може пояснюватися браком ресурсів у державному бюджеті через його дефіцит. В 2018 році частка в джерелах фінансування становила 6%, і в 2019 вона лишилась незмінною.

Кошти місцевих бюджетів навіть перевищують участь державного бюджету в інвестиційному процесі. Їхня частка в 2018 році становила 15%, у 2019 році вона дещо знизилася – до 12%.

Кошти іноземних інвесторів займають мізерну частку в структурі інвестицій за джерелами походження.

Обсяги виділених на інвестиції коштів з державного бюджету, кредитів банків як джерел фінансування інвестицій за період з 2010 р. по 2017 р. суттєво знизилися. І лише в 2018–2019 рр. спостерігається збільшення обсягу інвестицій за рахунок банківських кредитів, хоча їхня частка в загальному обсязі фінансування дуже незначна (табл. 2, рис. 1, 2).

Отже, частка інвестицій, профінансованих за рахунок банківського кредиту, у 2018 році становила 4%, а в 2019 році зросла до 10%.

Тим не менше банки за 2018–2019 рр. наростили довгострокові кредити, що свідчить про збереження потенціалу фінансування інвестицій за рахунок банківських кредитів. Але спо-

Таблиця 1

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2010–2018 роки

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	У фактичних цінах, млн.грн									
Усього	220537	305192	305192	273611	264579	263867	377842	466299	562366	750058
коштів державного бюджету	14103	13379	8381	5137	1906	11942	11507	16595	33943	42567
коштів місцевих бюджетів	18921	12061	12082	13971	16422	41334	57006	66163	87209	93789
власних коштів підприємств та організацій	70378	89176	105457	105251	108919	156615	259004	267076	246968	297145
кредитів банків та інших позик	23925	67306	19249	22479	3626	5108	9259	11277	12693	16543
коштів іноземних інвесторів	10748	7177	404	260	1634	2537	3983	2712	772	1783
коштів населення на будівництво житла	67985	76201	99415	96423	102116	130847	102545	160704	134743	254556
інших джерел фінансування	14477	39890	28621	21058	29243	29456	22995	37839	38038	23675

Джерело: www.ukrstat.gov.ua

стерігається довготривала тенденція до переваги коротко- та середньострокових кредитів над довгостроковими, що може бути пов'язано із короткими термінами кредитних ресурсів [9].

Нинішні відмінності в динаміці реального кредитування підприємств і населення вочевидь зумовлені тим, що кредитування фізичних осіб видається банкам-резидентам України

Рис. 1. Частка інвестицій за джерелами походження в їхньому загальному обсязі у 2018 році, %

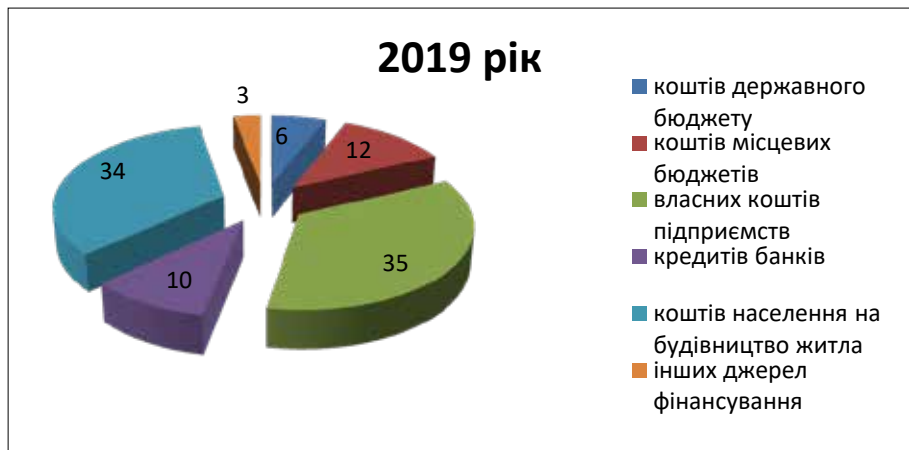

Рис. 2. Частка інвестицій за джерелами походження в їхньому загальному обсязі у 2019 році, %

Таблиця 2

Частка інвестицій за джерелами походження в їх загальному обсязі у 2018-2019 роках, млн.грн

Капітальні інвестиції за рахунок:	2018 рік	Питома вага, %%	2019 рік	Питома вага, %%
коштів державного бюджету	33943	6	42567	6
коштів місцевих бюджетів	87209	15	93789	12
власних коштів підприємств та організацій	246968	45	257145	35
кредитів банків та інших позик	20693	4	76543	10
коштів іноземних інвесторів	772	-	1783	-
коштів населення на будівництво житла	134743	24	254556	34
інших джерел фінансування	38038	6	23675	3
Усього:	562366	100	750058	100

менш ризикованим, ніж кредитування суб'єктів підприємництва.

Основна функція банків як інвесторів полягає, з одного боку, в їхній участі в інвестиційному процесі своїми ресурсами (власними, залученими, позиковими), з іншого – перейняттям на себе ризиків вкладення коштів. Визначальним чинником ідентифікації банківських інвестицій є використання банківських ресурсів, яке забезпечує повернення банківських коштів у розширених масштабах, тобто гарантує отримання певного ефекту – прибутку. Виходячи з цього, межі інвестиційної діяльності банків не обов'язково пов'язані з виробництвом – інвестиції можуть бути спрямовані і в невиробничу сферу (сферу послуг, об'єкти соціально-культурної сфери), вкладення в яку забезпечують приріст національного багатства загалом. Відповідно до окресленої сфери інвестиційної діяльності банків, сферу інвестиційного банківського кредитування становлять кредити, які спрямовуються в об'єкти реального інвестування. Це пов'язане з процесом створення і збільшення не лише основного капіталу, але і матеріальних цінностей і інновацій. Особливістю банківського інвестування шляхом кредитування, яка відрізняє його від інвестування іншими суб'єктами, є те, що воно повинне одночасно відповідати вимогам законодавчо-нормативних документів, які регламентують здійснення інвестиційної діяльності в Україні загалом, і нормативних актів, які регулюють банківську діяльність у частині кредитування. Відмінною рисою банківського інвестиційного кредитування є і те, що право на об'єкт інвестування закріплене за позичальником і після реалізації інвестиційного проекту і розрахунків із банком-кредитором, банк не може пред'являти права на цей об'єкт як на свою власність, на відміну від інвестування шляхом придбання акцій [7].

Отже, можна стверджувати, що банківські кредити є потенціальним джерелом фінансування інвестиційної діяльності, проте за умови зменшення значення процентних ставок та зваженої грошово-кредитної політики НБУ. Зниження облікової ставки до 11% ухвалено рішенням Правління Національного банку України від 30 січня 2020 року № 76-рш "Про розмір облікової ставки". Національний банк прогнозує зниження облікової ставки до 7% на кінець 2020 року завдяки швидкому поліпшенню макроекономічної ситуації в країні.

Очікується, що найбільше облікова ставка знизиться впродовж першого півріччя поточного року. Це вплине на подальше зниження вартості кредитів для бізнесу та населення, а також стимулюватиме ділову активність.

Банківський сектор залишається у хорошому фінансовому стані. Банки високоприбуткові, рентабельність капіталу сектору є рекордною. Низька вартість кредитного ризику зберігатиметься найближчими роками, адже макроекономічні умови сприятливі.

Рентабельність реального сектору стабілізувалася, боргове навантаження загалом на прийнятному рівні. Збільшується кількість підприємств, які планують залучити банківське фінансування. Відбувається, хоч і повільно, посилення захисту прав кредиторів. Усе більше факторів свідчать про поступове зростання попиту і пропозиції кредитних ресурсів на банківському ринку. Впродовж останніх 12 місяців збільшувалася частка підприємств, які планують залучати кредити. Зниження відсоткових ставок стимулюватиме відновлення кредитування. Таким чином, сформовано передумови для відновлення кредитування реального сектору.

Однак сьогодні в економічній системі України банки стають занадто зацікавленими в отриманні швидкої віддачі від своїх капіталів. Переслідуючи короткострокові фінансові цілі, банківський сектор ігнорує інтереси індивідуальних позичальників, не прагне до формування надійних зв'язків з реальним сектором економіки. Як результат, структура кредитного портфеля банків зумовлює неоптимальний за співвідношенням ризику і прибутковості портфель, змушуючи їх акцентувати увагу на збільшенні поточних доходів.

Тому очевидно, що прорив в економічному розвитку і забезпеченні довгострокового економічного зростання неможливий без пошуку нестандартних рішень у сфері організації і формах взаємодії банківського і реального секторів економіки. У зв'язку з цим ключовими компонентами, на наш погляд, повинні стати: одночасний облік інтересів взаємодіючих суб'єктів секторів з метою їх гармонізації, взаємний вплив суб'єктів секторів на стан і можливості розвитку один одного і стан і динаміку розвитку економіки загалом. Це дозволяє розглядати взаємодію банківського і реального секторів економіки як динамічний системний процес.

Для формування інвестиційно-кредитних ресурсів банківської системи НБУ має достатній набір інструментів, таких як рефінансування, емісія, управління резервними вимогами, коригування процентних ставок тощо. Крім того, ресурсна база банківської системи може бути підтримана розширенням кола суб'єктів акумулювання коштів (страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами) та адміністративними інструментами (наданням гарантій для цільових внесків, обмеженнями на дострокове вилучення вкладів тощо) [3].

На нашу думку, уряд може застосовувати податкове стимулювання банків до інвестиційно-кредитної діяльності з метою забезпечення переорієнтації грошових потоків з фінансового в реальний сектор економіки. Для цього оподаткування має, з одного боку, стимулювати зростання власного капіталу банків, накопичень фізичних і юридичних осіб, сприяти зниженню вартості ресурсів для кредитних організацій,

забезпечуючи прийнятний рівень прибутковості довгострокового кредитування; з іншого – доступність кредитів для інноваційно-активних підприємств, можливість у повному обсязі включати в склад їхніх витрат відсотки за користування довгостроковими кредитами.

У цьому процесі взаємодії банківського і реального секторів важливою є реалізація принципу партнерства або взаємної підтримки. Актуальність цього принципу заснована на необхідності заміни непродуктивної практики пригнічення конфлікту інтересів сторін на спільний пошук компромісного дозволу на рівноправних умовах, що виступає передумовою до побудови довгострокових стосунків: суб'єкти банківського сектору отримують стійку ресурсну базу, безперебійне надходження доходів і гнучкіше управління ризиками за рахунок глибокого вивчення стану справ у реальному секторі загалом або окремих галузях і на підприємствах; суб'єкти реального сектору – можливість реалізовувати ризиковані і великі інвестиційні проекти, у тому числі інноваційного характеру. Саме тривалий характер взаємодії, заснований на принципі партнерства суб'єктів секторів, має шанси забезпечити мультиплікативний імпульс для росту інвестиційної діяльності і посилення міжгалузевих ресурсних потоків.

Інвестиційна діяльність як функція суб'єктів банківського сектору визначає ще одну значущу для суб'єктів обох секторів форму взаємодії – інвестиційну на основі здійснення проектного фінансування.

Перспективність розвитку цієї форми взаємодії суб'єктів банківського і реального секторів економіки зумовлена цільовими орієнтирами, встановленими в Концепції довгострокового соціально-економічного розвитку України, відповідно до яких передбачається посилити довгострокову участь банківського сектору у фінансуванні інвестицій. Проектне фінансування, орієнтоване на обслуговування банками усіх стадій реалізації інвестиційного проекту підприємства особливо важливе в умовах реалізації індустріально-інноваційних проектів, що обумовлено такими його перевагами, як ретельна експертиза проектів, можливість виплати відсотків і основного боргу позичальником за рахунок прибутків від реалізації вже готової продукції, розподіл ризиків та ін.

Ресурсна форма взаємодії, яка заснована на обміні тимчасово вільними ресурсами між суб'єктами банківського і реального секторів економіки, важлива не лише для суб'єктів банківського сектору, які формують ресурсну базу, але і для реального сектору, суб'єкти якого дістають можливість інвестувати надмірні кошти у високоліквідні і прибуткові активи за посередництва банків. Перспектива розвитку ресурсної форми взаємодії секторів обумовлена пошуком шляхів вдосконалення і створення конкурентноздатних депозитних банківських продук-

тів в умовах необхідності опори на внутрішні ресурсні джерела.

У країнах, де прийняті і реалізуються документи стратегічного характеру, орієнтовані на розвиток інноваційної діяльності, а модель фінансової системи наближена до європейської, розвиток у середньостроковій перспективі переважно отримують так звані гібридні різновиди цієї форми взаємодії, що припускають спільну участь у фінансуванні інноваційного сектору банків, держави і інституціональних інвесторів. Роль держави в розширенні цієї форми взаємодії зумовлена необхідністю використання інструментів субсидування, страхування і гарантування, без яких неможливо досягти успіхів в цій сфері [3].

Світова практика взаємодії між суб'єктами банківського і реального секторів економіки свідчить, що найефективніше співпраця може бути організована у межах однієї регіональної зони за допомогою формування і розвитку різних інноваційно-промислових кластерів, у тому числі не лише за рахунок зусиль держави, але і на основі приватної ініціативи.

Внаслідок того, що кластер характеризується концентрацією на певній території групи взаємозв'язаних суб'єктів банківського і реального секторів економіки, географічним положенням, спільністю сировинної бази, наявністю інноваційної складової (можливість організації і реалізації усього ланцюжка інноваційного процесу), оперативною взаємодією виробничих, фінансових і наукових інститутів, ця форма взаємодії може бути реалізована через розвиток регіонально-галузевих кластерів, що поєднують в собі одночасно потенціал і можливості регіональних суб'єктів банківського і реального секторів. Альтернативним вираженням цієї форми можуть стати створення консорціумів або синдикатів, для яких характерне тимчасове об'єднання суб'єктів банківського і реального секторів економіки в цілях рішення поставлених завдань в області реалізації великих і ризикових інвестиційних проектів. Банки України в сучасних умовах нечасто використовують такий інноваційний фінансовий інструмент, як синдиковане кредитування, попри низку очевидних переваг. Але це питання майбутнього. Саме комерційні банки могли б перерозподіляти отримані ресурси у вигляді синдикованих кредитів з метою фінансування широкомасштабних проектів реального сектору [6].

З метою розширення взаємодії банківського і реального секторів економіки у сфері інновацій, на наш погляд, можливе використання інструменту контргарантій, відповідно до якого національний гарантійний фонд надає гарантії не лише підприємствам-позичальникам, але і банку-кредиторові у вигляді контргарантій, на випадок несприятливого результату реалізації інноваційного проекту. Подібний інструмент підтримки суб'єктів обох секторів у період загальної

світової нестабільності був використаний Європейським фондом фінансової стабільності – European Financial Stability Facility, засоби якого поповнюються за рахунок системи банківських гарантій, під які фонд залучає кредити на фінансових ринках [2]

Висновки та пропозиції. На підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що в сучасних умовах основними формами фінансової взаємодії банківського і реального секторів економіки є: інвестиційне кредитування; проектне фінансування; кластерне кредитування; ресурсна форма взаємодії; синдикуване або консорціумне кредитування; лізинг; механізми банківських та контргарантій.

Життєздатність співпраці банківського і реального секторів економіки, на наш погляд, зумовлена низкою переваг :

- суб'єкти банківського і реального секторів зберігають повну юридичну і господарську самостійність при спільній координації заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети;

- суб'єкти розподіляють ризики між собою в міру участі в проекті та узгоджують їх;

- суб'єкти отримують можливість акумулювати великі обсяги фінансування за рахунок об'єднання ресурсів;

- процес співпраці суб'єктів банківського і реального секторів характеризується консолідацією зусиль науково-технічних, виробничих, обслуговуючих і фінансових компаній, здатних спільно вирішувати поставлені завдання;

- суб'єкти отримують можливість багатостороннього контролю за цільовим використанням ресурсів;

- взаємодія секторів характерна відсутністю обмежень, що пов'язані з формою власності, територіальними межами, галузевою приналежністю та ін.

Для реалізації запропонованих форм співпраці банківського і реального секторів економіки потрібне:

- подальше зниження облікової ставки з боку НБУ;

- застосування податкового стимулювання банків до інвестиційно-кредитної діяльності з метою забезпечення переорієнтації грошових потоків з фінансового в реальний сектор економіки;

- нове нормативно-правове забезпечення механізмів;

- розуміння банками того, що монопольное обслуговування клієнта у процесах фінансування крупних проектів не дасть їм бажаного ефекту;

- вивчення вітчизняними банками практики застосування різних форм співпраці на міжнародному рівні;

- популяризація таких методів співпраці серед потенційних позичальників;

- стимулювання попиту потенційних споживачів інвестиційних продуктів банків.

Результатом узгодження інтересів банку і підприємства-позичальника є технічне оновлення виробничо-технологічного комплексу, зростання продуктивності праці, підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості країни. Це забезпечує реалізацію державних пріоритетів модернізації та інноваційного розвитку економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Авагян Г.Л. Саитова М.Ю. Региональный банковский кластер. М.: Магистр: ИНФРА-М. 2012. 224 с.
2. Брук Н. Банковское дело и финансирование инвестиций: Всемирный Банк Реконструкции и Развития. т. 2. 1995.
3. Белінська Я. В., Калита Т. А. Переваги кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах державно-приватного партнерства в умовах глобалізації в Україні: Економіка та держава. 2018. № 8. С. 4–8.
4. Донецькова О.Ю. Современные особенности банковского кредитования реального сектора экономики: Синергия-2017. № 1. С.64-70
5. Ерошкин, А.М. Роль банковского сектора в финансировании инновационного развития экономики: Бизнес и банки. 2011. № 14. С. 1– 2.
6. Омельченко Л.С., Кравченко Т.Д. Синдикуване кредитування як інноваційний фінансовий інструмент для комерційних банків України : збірник наукових праць. Маріуполь. ДВНЗ «ПДТУ». 2018. Вип. 17. С. 249-255.
7. Пересада А.А. Инвестиционный процесс в Украине. К.: Видавництво Лібра. 1998.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 06 лютого 2020р)
9. Офіційний веб-сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення 06 лютого 2020р)

REFERENCES:

1. Avagyan G.L. Saitova M.Y. (2012) *Regionalniy bankovskiy klaster* [Regional bank cluster] Moscov. INFRA-M. (in Russian)
2. Bruck N.(1995) *Bankovskoe delo I finansirovanie investitsiy* [Banking and financing of investments] : World Bank of Reconstruction and Development. vol.2.

3. Belinska Y.V. Kalita T.A.(2018) Perevagi kredituvannya investitsiyno – innovatsiynoi diyalnosti na zasadah derzhavno-privatnogo partnerstva v umovash globalizatsii v Ukraini [Advantages of crediting of investment-innovative activity on principles of state-private partnership in the conditions of globalization in Ukraine] : Economy and state. vol. 8. pp. 4-8.
4. Donetskova O.Y (2017) Sovremennie osobennosti bankovskogo kreditovaniya realnogo sektora ekonomiki [Modern features of the bank crediting of the real sector of economy] Sinergiya. vol. 1. pp. 64-70. (in Russian)
5. Eroshkin A.M. (2011) Rol bankovskogo sektora v finansirovanii innovatsionnogo razvitiya ekonomiki [A role of bank sector is in financing of innovative development of economy]: Business and jars. vol. 14. pp. 1-2. (in Russian)
6. Omelchenko L.S., Kravchenko T.D. (2018) Sindikovane kredituvannya yak innovatsiyniy finansoviy instrument dlya komerziy nih bankiv Ukraini [Syndicated crediting as innovative financial instrument for the commercial banks of Ukraine]: collection of scientific works. Mariupol. Priazovskyi State Technical University. vol. 17. pp. 249-255.
7. Peresada A.A.(1998) Investitsiyniy protses v Ukraine [An investment process is in Ukraine]. Kyiv. Libra.
8. An official site of Government service of statistics of Ukraine. [Electronic resource]. <http://www.ukrstat.gov.ua/> (date of appeal on February, 06 2020)
9. Official web site of the National bank of Ukraine. [Electronic resource]. it is access Mode: <http://www.bank.gov.ua> (date of appeal on February, 06 2020p)